

Suomussalmen kunta

Suomussalmen kunnan

HYVINVOINTISUUNNITELMA 2024

Sisällys

1. Hyvinvointisuunnitelma 2024.....	3
1.1 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset.....	3
1.2 Hyvinvoinnin edistämisen erillishjelmat ja -suunnitelmat.....	4
1.3 Hyte-kerroin indikaattorit.....	4
1.4 Hyvinvointisuunnitelma.....	13
2. Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset.....	25
2.1 Suunnitelman hyväksyminen.....	25
Lähteitä ja sivustoja.....	26

1. Hyvinvointisuunnitelma 2024

Suomussalmen kunnan hyvinvointisuunnitelma vuodelle 2024 perustuu kunnanvaltuuston hyväksymään (kv 20.6.2022 § 33) Hyvinvointisuunnitelmaan 2022–2025, jossa on asetettu koko valtuustokaudelle tavoitteet, toimenpiteet, vastuutaho ja mittarit.

Kunnan strategian ja valtakunnallisten painopisteiden pohjalta on luotu seuraavat hyvinvointisuunnitelman painopisteet:

- 1. Kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen** – kuuntelemalla kuntalaisia vahvistetaan yhdenvertaisuutta ja osallisuutta
- 2. Viihtyisä ja turvallinen elinympäristö** – huomioidaan Suomussalmen luontoarvot, turvallisuus ja viihtyisyys päätöksenteossa
- 3. Suunnitelmallinen päätöksenteko** – hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja palvelut

Valtuustokauden toimenpiteisiin nähden, vuositason toimenpiteet ovat selvästi konkreettisempia ja helpommin mitattavissa. Toimenpiteet on yhteen sovitettu maakunnallisen hyvinvointikertomuksen ja sitä tukevien suunnitelmien tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Toimenpiteissä on huomioitu myös 1.1.2023 alkaneen Kainuun hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö.

Toimenpidetaulukossa on tavoitteittain koko valtuustokauden 2022–2025 hyvinvointisuunnitelma. **Vuodelle 2024 suunnitellut toimenpiteet ja yksilöidyt suunnitelmat on korostettu vihreällä värillä.** Näin kokonaisuus säilyy kaikkien nähtävillä koko suunnitelman voimassaolon ajan. Suunnitelmaa tarkastellessa on hyvä huomioida, että osa tavoitteista on niin sanotusti jatkuvia ja osaltaan jo osa kunnan HYTE-toimintaa, jolloin tavoitteena on, että toiminta edelleen jatkuu samaan malliin. Suunnitelman toteutumista tarkastelleen ensimmäisen kerran syksyllä 2024 1–6 kk toteutuman osalta. Tämä myös auttaa suunniteltujen toimenpiteiden seurannassa ja toteutumisessa.

1.1 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

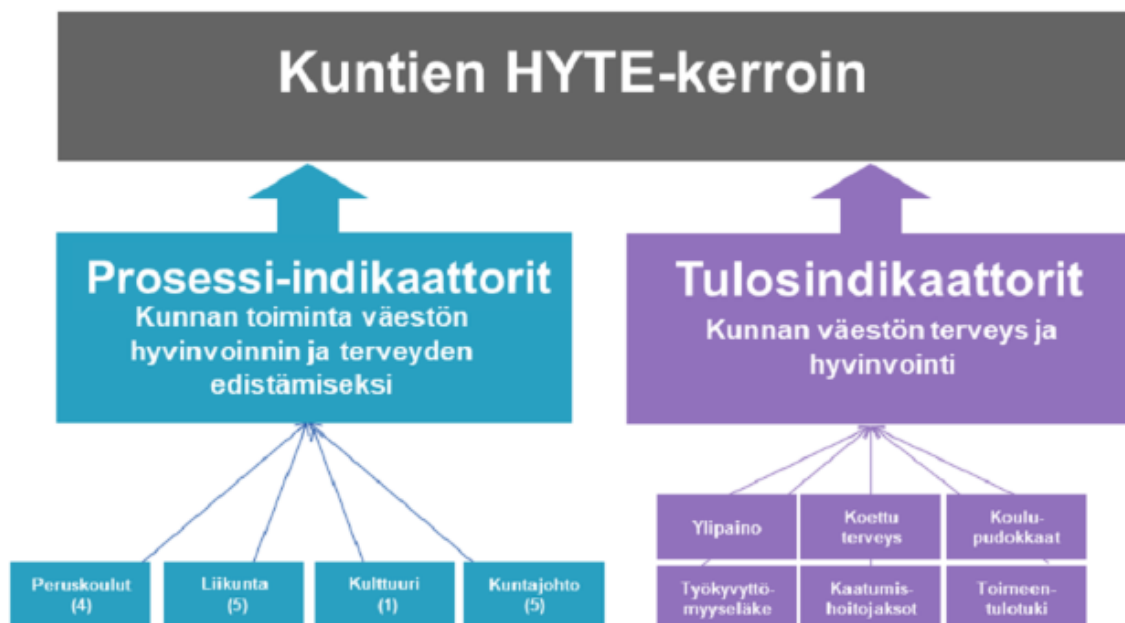

- Suomussalmi on muuttovoittopaikkakunta, joka houkuttelee jatkuvasti uusia asukkaita kiinnostavilla asumismahdollisuuksillaan, luonnonläheisillä aktiviteeteillaan sekä monipuolisilla palveluillaan ja työmahdollisuuksillaan.
- Suomussalmi on matkailukohde, joka tunnetaan aktiivisen luontoliikkujan Hossasta ja Raatteentien historiasta – jokaiselle jotakin, luonnonhelmassa.
- Arjen helppous, monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja asumisen viihtyisyys takaavat kiinnostavan kohteen uutta kotia etsivälle.
- Menestyvät yritykset työllistävät asukkaita monipuolisiin tehtäviin biotaloudesta teknologiateollisuuteen mahdollistaen laajan osaamisen

1.2 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

- Ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveyssuunnitelma 2022-2025 (omana asiakirja)
- Kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2022-2025 (omana asiakirjana)
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (omana asiakirjanaan, päivitys vuonna 2024)
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (valmistunut 2023)

1.3 Hyte-kerroin indikaattorit

Vuosisuunnitelman laatimisessa on käytetty apuna Hyte-kerroin indikaattoreita, joihin etenkin prosessi-indikaattorien osalta on kytketty selkeitä tavoitteita.

Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit (15 kpl) mittaavat nykytilannetta. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "**Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on**".

Toimintaa kuvaavat indikaattorit:

1. peruskoulut (4 yksittäistä indikaattoria)
2. liikunta (5 yksittäistä indikaattoria)
3. kuntajohto (5 yksittäistä indikaattoria)
4. kulttuuri (1 yksittäinen indikaattori)

Tulosindikaattorit (6 kpl) **mittaavat muutosta** väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä.

Tulosindikaattorit on valittu näiden periaatteiden mukaan:

- kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa indikaattoreihin
- eri ikäryhmät ovat edustettuina
- jotta kunnan väestörakenne, sairastavuus tai työttömyystilanne ei vaikuttaisi tulokseen, mitataan tulosindikaattoreissa lähtökohtaisesti muutosta
- tavoite on, että kunnat olisivat mahdollisimman paljon samalla viivalla ja niillä on mahdollisuus saada todettavia, hyviä muutoksia näissä asioissa aikaan

PROSESSI-INDIKAATTORIT

Kuntien hyte-kertoimen prosessi-indikaattorit: Kuntajohto (5)		
Indikaattori	Indikaattorin kuvaus	Toimenpidesuosituks
Kuntalaisten elintapojen raportointi	Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintapoja ja niissä tapahtuneita muutoksia.	Valtuusto on kunnan ylintä päätösvaltaa käyttävä elin. Kunnanvaltuutettujen on tiedettävä kuntalaisten elintavoista ja niissä tapahtuneet muutokset tavoitteiden ja toimenpiteiden arvioimiseksi hyvinvointityöryhmässä. Valtuustolle tehdään vuosittain raportti, jossa kuvataan kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilaa sekä toteutettuja toimenpiteitä niiden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi. Raportti on osa hyvinvointikertomuksen toimeenpanoa ja lakisääteistä seurantaa. (1.), (2.), (6.)
Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kuvaavat mittarit	Kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa määritellään vuosittain mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.	Kunnalla on käytössä joko omat mittarit tai kansalliset tietolähteet, kuten Avohilmo, Sotkanet, TEAviisari tai Terveystemme. Valitut painopisteet toimivat osana talousarviota ja toimialojen käyttösuunnitelmaa, joita arvioidaan talousarvion toteutumisen yhteydessä. Asetettujen tavoitteiden tulee olla selkeitä, jotta niitä voidaan mitata mahdollisimman yksiselitteisillä ja konkreettisilla mittareilla.

PROSESSI-INDIKAATTORIT

<p>Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen</p>	<p>Tarkastuslautakunnan tekemässä arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen.</p>	<p>Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestämiseksi. Tarkastuslautakunta on suoraan kaupunginvaltuuston alainen toimielin, jonka tehtävänä on mm. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet kunnassa. Tällä oikeutuksella tarkastuslautakunta voi ottaa aktiivisesti kantaa myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilaan ja asetettujen tavoitteiden toteutumiseen kunnassa. Tarkastuslautakunta voi tarkastella kunnan toimintaa kriittisesti, nostaa esiin onnistumisia ja esittää kunnan toiminnan kehittämistä. (2.), (3.)</p>
<p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijuus</p>	<p>Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.</p>	<p>Kunta nimeää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahot. Toimeenpanosta vastaa esim. hyvinvointikoordinaattori tai vastaava asiantuntija, joka huolehtii mm. hyvinvointikertomustyön koordinoinnista ja yhteistyöstä kunnan toimialojen ja muiden toimijoiden kuten järjestöjen, yritysten ja seurojen välillä. (4.)</p>
<p>Asiakasraadit tai foorumit</p>	<p>Kunnan palveluiden suunnittelussa/kehittämistyössä hyödynnetään asiakasraateja/foorumeja.</p>	<p>Kunta järjestää asiakasraateja tai vastaavia osallisuuden foorumeja, joka keskittyy asukkaiden ja kunnan toimijoiden väliseen vuorovaikutukseen ja informaation jakamiseen. Nämä ovat väylä tuoda asukkaiden näkemyksiä kuntasuunnitteluun ja päätöksentekoon. Asiakasraadeilta tai foorumeilta saadaan aloitteita, esityksiä ja lausuntoja. Ne voivat osallistua alueen kehittämiseen, järjestää tilaisuuksia ja toimintaa ja osalla voi olla taloudellista päätösvaltaa esimerkiksi järjestöjen avustuksissa ja pienimuotoisessa paikallisessa kehittämisessä. (5.)</p>

PROSESSI-INDIKAATTORIT

Kuntien hyte-kertoimen prosessi-indikaattorit: Liikunta (5)		
Indikaattori	Indikaattorin kuvaus	Toimenpidesuosituks
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointi	Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa.	Liikunta-aktiivisuus raportoidaan osana talousarviota edellisen vuoden toimintatarkastuksessa. Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden seurantatieto tulee raportoida luottamushenkilöhallinnolle päätöksenteon pohjaksi. (1.), (2.), (3.), (4.), (5.), (6.)
Seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteiskokous	Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen.	Kunta koordinoi esimerkiksi liikuntafoorumin, järjestötreffien tai hyvinvointitalkoiden järjestämisen, johon kutsutaan mukaan esim. sosiaali- ja terveysalan yhdistykset, nuorisojärjestöt, maahanmuuttajajärjestöt, asukasyhdistykset, ikäihmisten yhdistykset ja kulttuuriseurat. (7.)
Kohdennetut liikkumisryhmät lapsille ja nuorille	Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.	Arkiliikuntaan ja liikunnallisten elämäntapojen oppimiseksi on löydettävä monia keinoja. Kunnan asettamissa tavoitteissa ja toimenpiteissä huomioidaan vähän liikkuvat ryhmät, esimerkiksi toimeentulotuen piirissä olevat lapsiperheet. Kunta hyödyntää yhteistyötä koulujen, kouluterveydenhuollon ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden kanssa. Kunnassa on maksuttomia liikuntavaihtoehtoja lapsille ja nuorille, erityisesti noin 15-vuotiaille, joilla on havaittu tapahtuvan lajista pois putoamista. Kunnassa järjestetään esim. varustekierrätystä harrastamisen hinnan alentamiseksi. (2.), (5.), (6.)

PROSESSI-INDIKAATTORIT

<p>Vaikutusten ennakkoarviointi (EVA)</p>	<p>Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat valmisteilla olevien lautakuntapäätösten vaikutusten ennakkoarviointiin (EVA).</p>	<p>Vaikutusten ennakkoarvioinnin (EVA) käyttö vakiinnutetaan kunnassa. Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat lautakuntapäätösten vaikutusten ennakkoarviointiin (EVA). Vaikutusten ennakkoarviointiprosessissa on kuultu kuntalaisia. EVA-arviointi otetaan käyttöön lautakunnan alaisten palvelujen suunnittelussa. (8.)</p>
<p>Liikunnan edistämisen poikkihallinnollinen työryhmä</p>	<p>Kunnassa toimii poikkihallinnollinen työryhmä, jossa käsitellään liikunnan edistämistä.</p>	<p>Kunnassa toimii poikkihallinnollinen työryhmä, jossa käsitellään liikunnan edistämistä.</p>

PROSESSI-INDIKAATTORIT

Kuntien hyte-kertoimen prosessi-indikaattorit: Peruskoulu (4)		
Indikaattori	Indikaattorin kuvaus	Toimenpidesuositukset
Kouluympäristön ja yhteisön tarkastus	Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus on tehty terveydenhuoltolain edellyttämällä aikavälillä kolmen vuoden välein. (1.)	Kunnan peruskoulujen kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus ja koulu yhteisön hyvinvointi tarkastetaan kolmen vuoden välein. Tarkastustilaisuudessa käsitellään kerätyt taustatiedot monialaisesti, tehdään tilakierros ja kootaan havainnot. Näiden pohjalta laaditaan tarkastuksen loppuyhteenveto sekä sovitaan tarvittavista jatkotoimista, niiden vastuutahoista ja seurannasta. Tarkastus dokumentoidaan tarkastuksen yhteenveto- ja seurantalomakkeille. (2.), (3.), (4.)
Oppilaiden poissaolot	Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa poissaolojen kokonaismäärä on tiedossa.	<p>Poissaolojen seuranta mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja tuen tarjoamisen riittävän varhain. Poissaolojen seurannalla on mahdollista ehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä.</p> <p>Pelkkä poissaolojen kokonaismäärä ei kerro, mistä syystä oppilas on ollut poissa ja mihin asioihin tulisi puuttua, esimerkiksi opiskelu huollon ja koko koulun hyvinvoinnin näkökulmasta. Tämä vuoksi poissaolot tulee tilastoida sairauksiin sekä luvallisiin ja luvattomiin poissaoloihin. Luokanopettajan/-valvojan kuukausittaiset yhteenvedot poissaoloista auttavat opiskelu huoltoryhmää suunnittelemaan tarvittavia toimenpiteitä.</p> <p>Poissaoloihin liittyviä ehkäiseviä toimenpiteitä voidaan toteuttaa sekä yhteisö-, luokka- että yksilötasolla (esim. yläkoulussa lukuvuoden aloittaminen kolme päivää kestäväällä luokanvalvojajohtoisella jaksolla, joka keskittyy ryhmäyttämiseen ja luokkahengen parantamiseen). (5.)</p>

PROSESSI-INDIKAATTORIT

<p>Liikuntavälitunnit</p>	<p>Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa on käytössä pitkät liikuntavälitunnit.</p>	<p>Koulun välitunneilla järjestetään ohjattua liikuntaa (vetäjänä esim. paikallisen urheiluseuran edustaja tai koulun oppilas). Välitunteja rytmitetään pidemmän tauon saamiseksi. (6.)</p>
<p>Kouluruokailu-suositus</p>	<p>Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa noudatetaan kouluruokailusuositusta (2008, 2017) koululounaan ja välipalojen järjestämisessä.</p>	<p>Kouluruokailussa lapsille ja nuorille opetetaan terveyttä, ruokailutapoja sekä suomalaista ruokakulttuuria. Kouluruokailu ajoitetaan ja porrastetaan siten, että kaiken ikäisille oppilaille tarjoutuu mahdollisuus oikea-aikaiseen ja rauhalliseen syömiseen. Makeisia, virvoitusjuomia tai sokeroituja mehuja ei ainakaan kouluaikana ole säännöllisesti tarjolla. Oppilaan yksilölliset ravitsemukseen tai sairauden hoitoon liittyvät tarpeet sovitaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon kanssa. (7.), (8), (9.)</p>

PROSESSI-INDIKAATTORIT

Kuntien hyte-kertoimen prosessi-indikaattorit: Kulttuuri (1)		
Indikaattori	Indikaattorin kuvaus	Toimenpidesuosituks
Kulttuuriin osallistumisen kynnyksen madaltaminen	Kulttuuriin osallistumista edistäessään kunta järjestää itse tai taloudellisesti tukee toimintaa, jolla madalletaan kulttuuriin osallistumisen kynnystä.	<p>Kulttuuriin osallistumisen edistämisen ja osallistumiskynnyksen madaltamisen tavoitteet ovat kulttuuri- ja hyvinvointipoliittisesti tärkeitä. Tutkimustiedon mukaan kulttuuriosallistumista estää usein kokemuksen ja tottumuksen puute käydä kulttuuritilaisuuksissa tai epävarmuus kulttuuritarjonnasta ja sen sisällöistä. Tottuneemman kulttuurikävijän mukanaolo madaltaa tällaisia osallistumiskynnyksiä sekä laajentaa tietoutta erilaisista tarjolla olevista kulttuuri-toiminnan muodoista. Myös yksinäisyys ja seuran puute, fyysiset esteet ja vastaavat seikat voivat rajoittaa osallistumista. Niiden vaikutusta voidaan vähentää, kun mukaan lähtee toinen henkilö tai muita henkilöitä.</p> <p>Kunnan tulee huomioida asettaessaan tavoitteita ja laatiessaan toimenpiteitä vähän kulttuuria käyttävät ihmiset, joilla osallistumismahdollisuudet ovat rajallisia. Osana kuntien kulttuuri-toiminnasta annetun lain (166/2019) toimeenpanoa kunnan tulee hyödyntää vapaaehtoistoiminnan piirissä kehitettyjä, osallistumiskynnystä madaltavia toimintamuotoja. Tällaisia ovat esim. kulttuurikaveri- ja kulttuuriluotsinimen saaneet toimintamuodot, joilla kulttuurin osallistumiskynnystä madalletaan löytämällä ne ihmiset, jotka eivät itse aktiivisesti hakeudu kulttuuri-toiminnan pariin.</p> <p>Kunnat voivat järjestää toiminnan itse, yhteistyössä eri järjestöjen kanssa tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Toiminta voi sisältää yhteisiä koulutuksia esimerkiksi kulttuuriluotsi- tai kulttuurikaveritoiminnasta tai muusta osallistumiskynnystä madaltavasta toiminnasta. Toiminta voi sisältää myös kotiin vietäviä palveluita. (1.), (2.)</p>

TULOSINDIKAATTORIT

Tulosindikaattorit (6)		
Sotkanet-indikaattorin numero	Indikaattori	Lähde
286	Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista	Kouluterveyskysely
3906	Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista	Kouluterveyskysely
3219	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, osuus vastaavanikäisestä väestöstä	Tutkinto-rekisteri (Tilastokeskus)
234	Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, osuus vastaavanikäisestä väestöstä	Toimeentulotukirekisteri
306	Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, osuus vastaavanikäisestä väestöstä	Eläketurva-keskus
3959	Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön.	Hoitoilmoitusjärjestelmä

1.4 Hyvinvointisuunnitelma

HYVINVOINTISUUNNITELMA

1. Kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen – Kuuntelemalla kuntalaisia vahvistetaan yhdenvertaisuutta ja osallisuutta			
<u>TAVOITTEET</u>	<u>TOIMENPITEET TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMISEKSI</u>	<u>VASTUUTAHOT</u>	<u>SEURANTAMITTARIT</u>
Kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden lisääminen	<p>Osallisuussuunnitelman laatiminen</p> <p>Vanhus- ja vammaisneuvoston ja Nuorisovaltuuston toiminta</p> <p>Liikuntafoorumi, järjestöyhteistyö</p> <p>Hyvän mielen aamukahvit - päättäjien ja vaikuttamistoimielinten säännölliset aamukahvivilaisuudet - kuntalaisten ja kunnan virkamiesten aamukahvivilaisuudet</p> <p>Kianta-Opiston tarjonta tukee elinikäistä oppimista</p> <p>Liikuntaolosuhteiden toimintasuun.</p> <p>Liikkuva koulu, Liikkuva lukio, Liikkuva varhaiskasvatus</p> <p>Välituntiliikunnan aktivointi, pitkä välitunti käyttöön myös yläluokilla, oppitunneilla mahdollisuus työskentelyyn seisten</p>	<p>Kunnan eri hallintokunnat</p> <p>Vanhus- ja vammaisneuvosto, Nuorisovaltuusto, kunnan eri hallintokunnat</p> <p>Liikuntapalvelut, liikuntaseurat ja -järjestöt</p> <p>Luottamushenkilöt, kunnan eri hallintokunnat</p> <p>Sivistyspalvelut, Kianta-Opisto</p> <p>Tekniset palvelut, liikuntapalvelut</p> <p>Varhaiskasvatus, perusopetus, lukio</p> <p>Perusopetus</p>	<p>Säännölliset kokoontumiset, vähintään 4 kertaa vuodessa.</p> <p>Säännölliset kokoontumiset 1-2 krt/v (Kuntajohto, liikunta)</p> <p>Säännölliset kokoontumiset 1-2 krt/v</p> <p>Kianta-Opiston monipuolinen opintotarjonta. Opinto-opas 2023–2024.</p> <p>Otettu käyttöön.</p> <p>Laadittu ja otettu käyttöön</p> <p>Huomioitu toiminnassa Otettu käyttöön (Liikunta, Peruskoulu)</p>

HYVINVOINTISUUNNITELMA

	<p>Harrastamisen Suomen malli</p> <p>Kuntalaiskyselyt</p> <p>Lapsiparlamenttityyppisen toiminnan käynnistäminen</p> <p>Kirjaston tapahtumat, Galleria Kiepin näyttelyt, kirjaston pelitila</p> <p>Kirjaston verenpainemittari, lainattavat kävelysauvat, akkuporakone, lautapelejä, kausilippu Supsin jääkiekkopeleihin.</p>	<p>Sivistyspalvelut</p> <p>Kunnan eri hallintokunnat</p> <p>Sivistyspalvelut, hallintopalvelut</p> <p>Kirjastotoimi, kulttuuripalvelut</p> <p>Kirjastotoimi</p>	<p>Järjestettyä harrastustoimintaa</p> <p>Kuntalaiskysely vähintään kerran valtuustokaudessa</p> <p>Lapsiparlamenttityyppisen toiminnan kokeilu vuoden 2023 aikana. (Kuntajohto)</p> <p>Järjestetään tapahtumia myös kirjaston tiloissa, ja vuosittaisen kesänäyttelyn.</p> <p>Lainausmäärät</p>
<p>Osallisuuden vaikuttavuuden parantaminen</p>	<p>Osallistavan budjetoinnin kokeilu ja talousarviokysely</p> <p>Osallistava strategiatyö (strategiakysely)</p> <p>Uudistetut aloiteohjeet ja aloitteisiin liittyvän tiedottamisen kehittäminen</p> <p>Kianta-Opiston monipuolinen opetustarjonta ja harrastustoiminta</p> <p>Perusopetuksen huoltaja- ja oppilas -kyselyt Varhaiskasvatuksen huoltaja- ja lapsi -kyselyt</p>	<p>Hallintopalvelut</p> <p>Hallintopalvelut</p> <p>Hallintopalvelut</p> <p>Kianta-Opisto</p> <p>Perusopetus, varhaiskasvatus</p>	<p>Talousarviokysely väh. 2 kertaa valtuustokaudessa. (Kuntajohto)</p> <p>Strategiakysely kerran valtuustokaudessa</p> <p>Uudistetut aloiteohjeet käyttöön vuoden 2023 alussa.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa arvio kysely 2024 syksyllä. Perusopetuksen huoltajakysely keväällä 2024</p>

HYVINVOINTISUUNNITELMA

	<p>Neuvokas perhe -menetelmän käyttöönotto varhaiskasvatuksessa. Menetelmä tukee varhaiskasvatuksen työtä perheiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämässä.</p> <p>Varhaisen tuen tiimi lapsen ja/tai perheen tuen tarpeen kartoittamiseen ja toteuttamiseen.</p>	<p>Varhaiskasvatus, neuvola, sote (Hellä-hanke tukena)</p> <p>Varhaiskasvatus, sote</p>	<p>Otettu käyttöön</p> <p>Lapsen tuen malli käytössä: yhtenäinen Kainuun kunnissa.</p>
<p>Yhteisölliset tapahtumat hyvinvoinnin ja osallisuuden luojana</p>	<p>Säännöllisen harrastustoiminnan järjestäminen</p> <p>Kianta-Opisto tarjoaa kädentaitojen, liikunnan, musiikin, taideaineiden sekä yhteiskunnallisten aineiden opetusta kaiken ikäisille.</p> <p>Terveys- ja liikuntatapahtumat yhteistyössä eri toimijoiden kanssa</p> <p>Kunnan järjestämät tapahtumat (Taiteiden yö, Ämmän kesäillat jne.)</p> <p>Kirjaston toiminta (lukukoira, näyttelyt, tapahtumat, monipuolinen aineisto, ryhmätyötila, pelitila)</p>	<p>Kainuun musiikkiopisto, liikuntapalvelut, Kianta-Opisto, nuorisopalvelut, urheiluseurat, järjestöt.</p> <p>Kianta-Opisto</p> <p>Liikuntapalvelut, kolmannen sektorin toimijat</p> <p>Suomussalmen kunta</p> <p>Kirjastotoimi</p>	<p>Kurssit, kävijämäärät</p> <p>Kurssitarjonta on laajaa ja monipuolista.</p> <p>Tapahtumat</p> <p>Kunta järjestää maksuttomia ja maksullisia tapahtumia, jotka tavoittavat kuntalaiset vauvoista vaareihin asti.</p>

HYVINVOINTISUUNNITELMA

	<p>Taiteen ja kulttuurin tekemisen ja kokemisen mahdollistaminen ja Kaiku-kortti</p> <p>Musiikkiopiston konserttien ja kirjaston yhteistyön parantaminen</p> <p>Haja-asutusalueiden latujen kunnossapidon tukeminen</p>	<p>Kulttuuripalvelut, Kianta-Opisto, Nuorisopalvelut</p> <p>Kainuun musiikkiopisto, kirjastotoimi</p> <p>Tekniset palvelut, latujen kunnossapitäjät</p>	<p>Kaikukortin käyttömahdollisuuksien tiedottaminen, kulttuurikasvatussuunnitelman käyttöönotto.</p> <p>Kunnossapitosopimukset</p>
<p>Syrjäytymisen/yksinäisyyden ehkäiseminen</p>	<p>Maahanmuuttopalvelujen kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - varhaiskasvatuksessa tuki perheille - yhteistyön tiivistäminen maahanmuutto-ohjaajan ja pakolaisohjaajan kanssa <p>Ehkäisevä päihdetyö</p> <p>Ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveyden edistämisen työryhmä</p> <p>Oppilashuoltoryhmän toiminta perusopetuksessa ja lukiossa. Tiivistetään yhteistyötä nuorisotoimen, poliisin ja lastensuojelun kanssa. Lisätään luokkien ryhmäytymistä.</p> <p>Koulukiusaamisen ja ennaltaehkäisyn menetelmät</p> <p>Mielenterveyshoitaja perusopetuksessa</p>	<p>Hallintopalvelut, varhaiskasvatus</p> <p>Ehkäisevän päihdetyön työryhmä, Hyvän mielen kunta -hanke, Hyvän mielen kunta -hankkeen työkalupakki</p> <p>Laaja-alainen oppilashuoltoryhmä, poliisi, sote, SRK</p> <p>Sivistyspalvelut</p> <p>Sivistyspalvelut, sote</p>	<p>Maahanmuuttotiimin toimintasuunnitelma valmiiksi 5/2024 mennessä</p> <p>Työryhmän säännöllinen toiminta, vähintään 2 kokoontumista vuodessa.</p> <p>Yhteistyö tiivistyy, Ankkuri-toiminta käynnistyy</p> <p>Ennaltaehkäisevän työn aktiivinen toteuttaminen, huoltajainfot, tapausten selvittelyt kirjataan ja seuranta järjestetään.</p> <p>Käyntikerrat (Peruskoulu)</p>

HYVINVOINTISUUNNITELMA

	<p>Kouluissa otetaan käyttöön poissaolo-seurantamalli</p> <p>Matalan kynnyksen kohtaamispaikat yhteistyössä seurakunnan ja järjestöjen kanssa</p> <p>Digiopastuksen kehittäminen ja toiminnan jatkaminen</p> <p>Kianta-Opiston säännöllinen kurssitoiminta</p> <p>Kirjasto kuntalaisten kohtaamispaikkana</p> <p>Kirjastoauton aikatauluja muokataan palvelutarpeen mukaan ja vierailaan tapahtumissa</p> <p>Keruukaveri -toiminnan käynnistäminen</p> <p>Kaveritoiminnan laajentaminen (tällä hetkellä nuorisopuolella käytössä)</p> <p>Ystävätoiminnan jatkaminen yhteistyössä SPR:n kanssa</p> <p>Kunnan kulttuuritarjonnan huomioiminen kaveri- ja ystävätoiminnassa</p>	<p>Perusopetus</p> <p>Suomussalmen kunta, SRK, järjestöt</p> <p>Kianta-Opisto, Kirjastotoimi</p> <p>Kianta-Opisto</p> <p>Kirjastotoimi</p> <p>Kirjastotoimi</p> <p>Hyvän mielen kunta -hanke, Arktiset Aromit ry, liikuntapalvelut</p> <p>Nuorisopalvelut, hyte-työryhmä, Hyvän mielen kunta -hanke</p> <p>Hallintopalvelut</p> <p>Kulttuuripalvelut, hallintopalvelut, nuorisopalvelut, liikuntapalvelut</p>	<p>Otettu käyttöön</p> <p>Yhteistyö</p> <p>Toteutuminen</p> <p>Kurssit, kävijämäärät</p> <p>Kulttuuri toivottaa kirjastoauton tervetulleeksi tapahtumiin! Lisäksi kirjastoautossa starttaa Kirjastoautolla kulttuuria sydämkylille -hanke.</p> <p>Aktiivinen toiminta</p> <p>Toiminnan jatkuminen</p> <p>Yhteiset osallistumiset kunnan järjestämiin tapahtumiin ns. kulttuurikaveri-toiminta - ainakin kahden tapahtuman kokeilu vuonna 2023.</p>
--	--	--	---

HYVINVOINTISUUNNITELMA

	Hankeyhteistyö	Hyvän mielen kunta -hanke, Mukana elämässä - Itsemurhien ehkäisy Kainuussa hanke, Helposti lähelläsi (HELLÄ)- hanke, KATE-hanke	
Viestintä osallisuuden ja kuntaidentiteetin rakentajana	HYTE-työn viestintäsuunnitelma HYTE-työn verkkosivujen kehittäminen Kunnan verkkosivujen uudistaminen Tervetulo-paketit uusille kuntalaisille	Hyte-työryhmä Hyte-työryhmä, hallintopalvelut Hallintopalvelut Hallintopalvelut	Laadittu 2/2024 mennessä. Aloitetaan vuoden 2023 aikana, jatkuu vuodelle 2024.

2. Viihtyisä ja turvallinen elinympäristö – huomioidaan Suomussalmen luontoarvot, viihtyisyys ja turvallisuus päätöksenteossa

<u>TAVOITTEET</u>	<u>TOIMENPITEET TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMISEKSI</u>	<u>VASTUUTAHO</u>	<u>SEURANTAMITTARIT</u>
Paikallisen turvallisuustyön edistäminen	Paikallisen turvallisuussuunnitelman laatiminen Liikenneturvallisuustyöryhmä - Liikennekasvatuksen korostaminen - Fiksusti kouluun-ohjelma - Fiksun mopoilun hanke Huomioidaan esteettömyys rakentamisessa ja peruskorjauksessa	Suomussalmen kunta, jory Liikenneturvallisuustyöryhmä Tekniset palvelut, eri hallintokunnat	Laadittu valtuustokauden aikana Säännöllinen toiminta Toteutuu mahdollisuuksien mukaan.

HYVINVOINTISUUNNITELMA

<p>Viihtyisä ja turvallinen elinympäristö</p>	<p>Kukkaistutukset kesäisin kasvihuoneissa itse kasvatetuista kukista</p> <p>Rakennuskannan selvitystyön ylläpitäminen</p> <p>Uuden koulun toimintaympäristö</p> <p>Vesistöjen kunnostukset Säännöstelyhaittojen vähentäminen</p> <p>Yksityisteiden kunnossapito ja avustaminen</p> <p>Katujen peruskorjaus (panos/vuosi on 450 000 – 600 000 euroa)</p> <p>Veneenlaskupaikat Ympäristöterveyden huomiointi – ympäristönsuojelumääräysten toimeenpano ja niistä tiedottaminen.</p>	<p>Tekniset palvelut</p> <p>Tekniset palvelut</p> <p>Sivistyspalvelut, tekniset palvelut</p> <p>Tekniset palvelut Tekniset palvelut</p> <p>Tekniset palvelut, kunnanhallitus</p> <p>Tekniset palvelut</p> <p>Tekniset palvelut Tekniset palvelut</p>	<p>Toteutuu</p> <p>Toteutuu</p> <p>Laadittu suunnitelma, toteutus</p> <p>Toimenpiteet</p> <p>Toteutuu</p> <p>Toteutuu</p> <p>Toteutuu Toteutuu</p>
<p>Yhteistoiminnalla viihtyisyyttä ja turvallisuutta</p>	<p>Yhteistyö kuntalaisten ja järjestöjen kanssa mm. erilaisissa hankkeissa, sekä latujen kunnossapidon, uimarantojen ja muistomerkkien yms. osalta</p> <p>Kianta-Opisto edistää yhteisöllisyyttä ja yhtenäisyyden kulttuuria monipuolisella tarjonnallaan – Kestävä kehitys</p> <p>Yhteistyö kyläyhdistysten kanssa</p>	<p>Eri hallintokunnat</p> <p>Kianta-Opisto, Eko-sosiaalinen sivistys kansalaisopiston arjessa</p> <p>Eri hallintokunnat, kyläyhdistykset</p>	<p>Yhteistyösopimukset</p> <p>Kaksi kyläparlamenttia toteutuu vuoden aikana.</p>

HYVINVOINTISUUNNITELMA

Tekniikalla luotettavuutta	<p>Etäluettavat vesimittarit</p> <p>Vikailmoitukset sähköisesti</p> <p>Sähköisten asiointilomakkeiden lisääminen</p> <p>Uuden tuotantokeittiön koneissa ja kalusteissa huomioidaan ergonomia, kestävyys, energiatehokkuus</p>	<p>Vesihuoltolaitos</p> <p>Tekniset palvelut</p> <p>Hallintopalvelut</p> <p>Ruokapalvelut</p>	<p>Toteutuu</p> <p>Vähintään 25 sähköistä asiointilomaketta vuoteen 2024 mennessä</p> <p>Toteutuu</p>
Varautumalla turvallisuutta	Varautumissuunnitelma	Suomussalmen kunta	Laadittu ja ajantasainen
Luonnon hyödyntäminen hyvinvointi- ja terveystyössä	<p>Reitistöjen rakentaminen ja kunnostaminen, opasteiden päivittäminen</p> <p>Ulkoilualueista viestiminen, Varhaiskasvatuksessa, vapaa-aikapalveluissa ja perusopetuksessa hyödynnetään lähiluontoa</p>	<p>Tekniset palvelut</p> <p>Eri hallintokunnat</p> <p>Sivistyspalvelut, tekniset palvelut</p>	Toteutuu

3. Suunnitelmallinen päätöksenteko – hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja palvelut			
<u>TAVOITTEET</u>	<u>TOIMENPITEET TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMISEKSI</u>	<u>VASTUUTAHOT</u>	<u>SEURANTAMITTARIT</u>
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	<p>HYTE-ryhmän säännölliset kokoontumiset</p> <p>Terveydenedistämisaktiivisuuden mittaaminen ja TEA-viisareiden seuranta ja raportointi kunnan päätöselimissä</p> <p>Hyte-työn tehokas viestiminen</p>	<p>Hyte-työryhmä</p> <p>Hyte-työryhmä, eri hallintokunnat</p> <p>Hyte-työryhmä, hallintopalvelut</p>	<p>Väh. 4 kokousta vuodessa.</p> <p>Tilanne tiedoksi toimielimille kerran vuodessa. (Kuntajohto)</p>

HYVINVOINTISUUNNITELMA

	<p>Kirjastopalveluiden hyvä saavutettavuus (mm. omatoimikirjasto)</p> <p>Edullisten harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen</p> <p>Soveltavaa liikuntaa yhteistyössä Kianta-opiston kanssa</p> <p>Kouluruokailussa huomioidaan hiilijalanjälki ja kouluruoka-suositukset. Kasviruokaa on tarjolla päivittäin ja etniset ruokavaliot on huomioitu. Uudessa koulussa mahdollisuus aamupuuroon.</p>	<p>Kirjastoimi</p> <p>Eri hallintokunnat, seurat, järjestöt</p> <p>Sivistyspalvelut</p> <p>Ruokapalvelut, sivistyspalvelut</p>	<p>Omatoimiaika ja kävijämäärät</p> <p>Ryhmät, kävijämäärät (Liikunta)</p> <p>Suosittelun noudattaminen (Peruskoulu)</p>
Opiskelun ja jatkuvan oppimisen mahdollistaminen	<p>Vapaa sivistystyö</p> <p>Osaamisperustaisuus</p> <p>Työllisyyden kuntakokeilu</p>	Kianta-opisto, työllisyydenhoito	
Tehostetaan liikuntaa tukevan toiminnan kohdentamista (seuranta, viestintä ja analyysi)	<p>Kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden seuranta ja arviointi (sukupuoli, ikä)</p> <p>Move-toiminnan seurantaryhmä seuraa tulosten hyödyntämistä</p> <p>Liikuntaneuvonnan seuranta</p> <p>Arkiaktiivisuuden lisääminen: luontoliikunnan, pyöräilyn ja kävelyn edistäminen</p>	<p>Liikuntapalvelut, Kianta-opisto, urheiluseurat ja -järjestöt</p> <p>Sivistyspalvelut, kouluterveydenhuolto</p> <p>Liikuntapalvelut, hyte-koordinaattori</p> <p>Tekniset palvelut, liikuntapalvelut, hyte-työryhmä</p>	<p>Vuosittaiset tapaamiset (Liikunta)</p> <p>Lukumäärä</p> <p>Kohteista tiedotetaan ja käyttöastetta saadaan nostettua.</p>

HYVINVOINTISUUNNITELMA

Ennakoidaan päätösten vaikutukset	Jalkautetaan käyttöön päätösten vaikutusten ennakoarviointi	Hallintopalvelut	Käytössä 11/23, koulutukset vuoden 2024 puolella.
Huomioidaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat suunnittelussa ja toiminnassa	<p>Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatiminen</p> <p>Työttömien kiinnittyminen työelämään eri keinoja hyödyntäen. Esim. työllisyyden kuntakokeilu, nuorten kesätyöllistäminen, palkkatukityöllistäminen, työllisyyspalveluiden palveluvalikoima, elinkeinoyhteistyö ja tiiviimpi yhteistyö koulutuksen järjestäjien kanssa.</p> <p>Oppisopimusmahdollisuuksien kehittäminen ja opinnollistamisen edistäminen</p> <p>Yhteistyön kehittäminen työllisyyden hoidossa ja oppisopimusopiskelussa toimialojen kesken</p>	<p>Sivistyspalvelut, hallintopalvelut</p> <p>Työllisyydenhoito, elinvoimapalvelut, hallintopalvelut</p> <p>Elinvoimapalvelut, hallintopalvelut, sivistyspalvelut, työpaja Hanslankarit</p> <p>Kunnan eri hallintokunnat</p>	<p>Laadittu vuoden 2023 aikana.</p> <p>Oppisopimusopas valmistuu vuoden 2024 aikana.</p>
Aktiivisella yhteistyöllä hyvinvointia	<p>Lausuntojen pyytäminen/työryhmäjäsenyydet ja yhteistyösuunnitelma hyvinvointialueen kanssa.</p> <p>HYTE-toiminnan arviointi yhdessä hyvinvointialueen kanssa</p> <p>Yhteistyö Kainuun HYTE-verkoston kanssa</p>	<p>Hallintopalvelut</p> <p>Hyte-työryhmä</p> <p>Hyte-työryhmä</p>	<p>Vähintään kaksi tapaamista hyvinvointialueen vastaavien kanssa kokonaiskuvan hahmottamiseksi.</p> <p>Säännöllinen osallistuminen yhteispalaverihin</p>

HYVINVOINTISUUNNITELMA

	Hävikkiruuan hyödyntäminen	Ruokapalvelut	Toteutuu
Toimiva kotouttamisprosessi ja johdonmukainen päätöksenteko	Maahanmuutto-tiimin perustaminen - varhaiskasvatus - perusopetus - koulutus (K-O) -maahanmuuttopalvelut Pakolaisohjauksen toimintamallin kuvaaminen	Hallintopalvelut Hallintopalvelut	Maahanmuuttotiimin perustaminen vuoden 2022 aikana. (Toteutunut) Toimintamallin kuvaaminen valmis vuoden 2024 aikana (huomioiden kotoutumislain tulevat muutokset)
Kunnan saavutettavuuden kehittäminen	Asiakaspalvelu/asiointipisteen mahdollisuuksien selvittäminen Kunnantalon opasteiden päivittäminen ja esteettömyyskävely Huomioidaan se, että kaikilla ei ole mahdollisuutta sähköiseen asiointiin tai verkkosivujen seurantaan – mm. viestintä lehdessä, paperisten lomakkeiden ja postin käyttämisen mahdollisuus.	Kunnan eri hallintokunnat Tekniset palvelut Kunnan eri hallintokunnat	Selvitetään vuoden 2024 aikana. Opasteet päivitetään vuoden 2024 aikana. Esteettömyyskävely on toteutettu.
Yrittäjyys osana Suomussalmen elinvoiman kehittämistä ja ylläpitoa	Yrityspalvelut, kuten yritysneuvonta osana elinvoiman edistämistä. Aktiivinen yhteistyö yritysten ja yrittäjäjärjestöjen kanssa tapahtumissa Yrittäjien tilannekatsaukset ja yritysvierailut	Elinvoimapalvelut Elinvoimapalvelut Elinvoimapalvelut	Tapaamiset

2. Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Kunnan tehtävänä on huolehtia HYTE-työstä ja kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisestä. Hyvinvoinnin edistämisen tehtävä on laaja ja edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä. Kaikki toimialat toimivatkin yhteistyössä kuntalaisten hyvinvoinnin varmistamiseksi. Maakunnallinen yhteistyö hyvinvointialueen ja siihen kuuluvien muiden Kainuun kuntien kanssa jatkuu tiiviinä kaikkiin edellä lueteltuihin tavoitteisiin liittyen; kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen, viihtyisä ja turvallinen elinympäristö ja suunnitelmallinen päätöksenteko.

Hyvä mielenterveys on osa kunnan kestävästä sosiaalista ja taloudellista kehitystä. Kunta on ollut mukana vahvistamassa mielenterveyden edistämistä ja osallistunut Hyvän mielen kunta -hankkeeseen, joka päättyi heinäkuussa 2023. Olemme myös mukana uudessa yhteishankkeessa, jonka tavoitteena on edistää Kainuun hyvinvointialueen asukkaiden mielenterveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä hyödyntäen osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Hankkeessa tuotetaan Kainuun hyvinvointialueelle hyvinvoinnin ja mielenterveyden edistämisen ohjelma sekä tuetaan ohjelman toimeenpanoa. Ohjelman avulla lisätään mielenterveysosaamista Kainuun kunnissa ja Kainuun hyvinvointialueella. Hanke on KATE-Kainuun Mielenterveysohjelma ja sen suunniteltu kesto on 1.11.2023–31.7.2026.

Osallisuuden kehittämiseen panostetaan edelleen ja otetaan osallisuussuunnitelma osaksi kunnan jokapäiväistä toimintaa. Seurataan Suomi liikkeelle-ohjelman toimenpiteitä tavoitteena kääntää liikkuminen kasvuun jokaisessa ikäryhmässä ja olla soveltuvin osin mukana toimenpiteissä. Kunnan rooli tiedottamisessa ja tiedon jakamisessa on tärkeää, koska se on yksi keino lisätä kunnan elinvoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä.

2.1 Suunnitelman hyväksyminen

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua: 11.12.2023 §xx

Lähteitä ja sivustoja

Kuntaliitto. Sähköinen hyvinvointikertomus: <https://www.hyvinvointikertomus.fi/>

Suomussalmen kunta. Suomussalmen kuntastrategia 2022–2025. Saatavilla html-muodossa: <https://www.suomussalmi.fi/fi/kunta/strategia-2022-2025/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Sotkanet.fi. Tilastotietoja suomalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista: <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. TEAviisari: <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/tulokset>

Huono-osaisuus Suomessa indikaattorivertailu: <https://diak.shinyapps.io/karttasovellus/>

Suomi liikkeelle-ohjelma: <https://www.olympiakomitea.fi/2023/06/16/olympiakomitea-hallitusohjelmassa-suomi-liikkeelle-ohjelma-toimintakyvyn-vahvistamiseksi/>